

I tropici d'Europa

La serie Lyra Omnis presenta volumi dello stesso mondo poetico. Gli ultimi quattro contengono poesie che si muovono una per una, che si muovono sul confine della prosa, la loro energia deriva dai tagli, dall'ellitticità. Non significa necessariamente brevità, anche se ho colto che le brevi poesie sono state le più riuscite, ma significa frugalità, a volte fibrosità, senza le quali questo tipo di testo non sarebbe riuscito. Laura Garavaglia è italiana, Miomir Milinković è serba, Grigore Vieru è rumena della Bessarabia e Duška Vrhovac è anch'ella una poetessa serba. Garavaglia può essere evidenziata non solo in ordine alfabetico, ma come l'autrice più matura. La traduzione di Sándor Halmosi è anche ben molto accurata perché lo stesso Halmosi ha una poesia simile a quella dell'autrice italiana, il suo "polso" è uguale al suo. "Ogni mattina, tra i capelli e schiuma, / , mi scioglio un po' di più. / nel fondo della vasca. / I ricordi fratture scomposte , / passi lenti sull'asfalto. " (Autoritratto – 4.) "La freccia del tempo / si fermerà anche per te che nulla / sarà più se nulla un senso / Il tempo stesso muore, formula irrisolta. / E' la debole stella del mattino / che ruba l'avventura dei tuoi giorni. " ([La freccia del tempo] – 26.) È anche evidente da queste due poesie che li versi rendono i concetti astratti sensibili attraverso una metafora. L'andamento prosastico in prosa della poesia non promette tali tropici, eppure li illumina ampiamente. Le poesie si muovono sul confine oltre il quale inizierebbero le banalità, ma la loro brevità le tiene ancora da questa parte. "Adesso comincia l'inverno, / la schiuma del tempo svapora, / la traccia vischiosa sbiadisce / i contorni. L'armonico raggio s'inclina / la bolla in perfetto equilibrio / rimanda / alla schiuma del cosmo. / Ritorna il pensiero / all'inverno del nostro universo. " ([L'inverno ora inizia] – 31. Il pensiero esplode in frammenti, comunicando con lacerti di immagini. Le rime sono inaffidabili, perché parlerebbero di un mondo chiuso, un cerchio, decifrabile: il nostro mondo non è così. Piuttosto, il poeta non trova mai un punto di riferimento, vaga nell'universo oscuro, cerca il significato, forse lo sfiora. E il soggetto non riesce a trovare il suo posto, guarda fuori di sé in ogni parte, è scioccato nel vedere cosa sta succedendo o cosa è già accaduto. Dopotutto, non succede niente: tutto si sbriciola e le briciole non promettono di ricomporre il tutto, ti ricordano solo che ci sono state storie. Attraverso le letture viene evocata un'idea , una preghiera scorre nella direzione di un'idea, che a sua volta non si manifesta. Niente ha senso, ma non il tutto. Il ciclo dei Numeri e delle Stelle è interessante proprio perché i numeri sono la misura dell'universo, ma il loro è un mondo astratto. Tutti vedono il movimento delle corde, ma la musica non ha nulla a che fare con le corde, anche se fluisce da esse.

Demény Péter

TESTO ORIGINALE

Európa trópusai

A Lyra Omnis sorozatban egyazon költői világhoz tartozó kötetek jelennek meg. Az utóbbi négy egytől egyig felsorolás szerű, a próza határán mozgó verseket tartalmaz, energiájukat a vágásokból, az elliptikusságból nyerik. Ez nem feltétlenül jelent rövidséget, bár a rövid verseket éreztem a legsikerültebbeknek, de feltétlenül jelenti azt a takarékoságot, időnként szálkásságot, amely nélkül ez a típusú líra nem érzi jól magát.

Laura Garavaglia olasz, Miomir Milinković szerb, Grigore Vieru besszarábiai román, Duška Vrhovac szintén szerb költő. Garavaglia-t nemcsak a betűrend alapján lehet kiemelni: jómagam a legérettebb szerzőnek. Halmosi Sándor fordítása azért is szerencsés, mert Halmosinak magának is olyan a költészete, mint az olasz szerzőé, csuklója ugyanúgy jár,

mint azé. „Minden reggel, a hajam és a habok közt, / a kád mélyén egyre inkább feloldódom. / Az emlékek széttört torzók, / lassú lépések az aszfalton.” (Önarckép – 4.) „Az idő nyila megáll neked is, / aki már semmivé váltál addigra, / már ha a semminek értelme van. / Maga az idő meghal, megoldatlan képlet. / A reggel gyenge csillaga, / ami ellopja napjaink kalandját.” ([Az idő nyila] – 26.) Ebből a két idézetből is látszik, hogy a ráolvasások elvont fogalmakat tesznek érzékletessé egy-egy metafora révén. A költészet prózai duktusa nem ígér ilyen trópusokat, mégis bőségesen ragyogtatja őket. A versek azon a határon mozognak, amelyen túl a semmitmondás kezdődne, rövidségük azonban még ezen az oldalon tartja őket. „Most kezdődik a tél, / az idő habja elpárolog, / ragacsos nyoma elhalványítja / a körvonalakat. A harmonikus / fénysugár megdől, a tökéletes / egyensúlyú buborék visszaküld / a kozmosz habjához. / A gondolat visszatér / világegyetemünk teléhez.” ([Most kezdődik a tél] – 31.) A gondolat fragmentumokban tör ki, töredékes képekkel üzen. A rímek nem megbízhatók, hiszen egy zárt, kerek, megfejtető világról beszélne: a mi világunk nem ilyen. Inkább olyan, amelyben a jelölt nem mindig találja a jelölőjét, bolyong a homályos univerzumban, a jelentést éppen csak eltalálja, inkább súrolja talán. A szubjektum pedig nem találja a helyét, valahonnan kitekint, döbbsen tapasztalja, hogy mi történik, vagy hogy mi van. Hiszen *történni* nem történik semmi: morzsalék minden, s a morzsák nem egészet ígérnek, csak emlékeztetnek arra, hogy valaha voltak történetek. A ráolvasások révén felidéződik egy értelem, könnyörgés árad egy értelem irányába, mely viszont nem mutatkozik. A semminek nincs értelme, de minden sincs. A *Számok és csillagok* ciklus éppen azért érdekes, mert a számok nagyon is *valamik*, konkrétságuk ellenben nagyon is elvont világról ad hírt. Mindenki látja a vonók mozgását, csak hogy a zenének semmi köze a vonókhöz, még ha belőlük is árad.

Demény Péter